

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-1

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2012
Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

PUSTÉ JAKARTICE (K. Ú. MALÉ HOŠTICE, OKR. OPAVA)

U remízů, parcela č. 828/1. Střední – mladý paleolit. Povrchový průzkum.

Povrchový průzkum byl proveden dne 15. 3. 2011 v rámci záchranného archeologického výzkumu: Pusté Jakartice – válečný hrob z r. 1945 (č. akce NPÚ Ostrava 8/11). Prozkoumaná lokalita se nachází v severním a východním prostoru pole, při okraji remízu, jižně od obce Pusté Jakartice. Souřadnice JTSK $x = 493801.535$, $y = 1086121.406$, $z = 282$.

Při rekognoskaci terénu a sběru povrchových nálezů v okolí hrobu německého vojáka (viz Středověk a novověk) byly na povrchu ornice v rozestupu dvou metrů od sebe nalezeny dva silně patinované silicitové artefakty (obr. 10). První z nich byl úštěp o velikosti tří centimetrů a druhý druhotně poškozený zlomek čepele, taktéž tři centimetry dlouhý. Fragment čepele je z obou laterálních stran druhotně poškozen, taktéž je tomu v její terminální části. Tuto dvojici štípané industrie lze předběžně datovat do období středního až mladého paleolitu.

Obr. 10. Pusté Jakartice – U remízů. Vybrané artefakty.
Fig. 10. Pusté Jakartice – U remízů. Selected artifacts.

Další dva silicity se podařilo získat z výplně hrobové jámy. Nalézaly se ve střední části zásypu skeletu, do kterého se vmísily při záhozu hrobu v roce 1945. Mohlo by se jednat o zbytky paleolitických jader (?). Původní tvar artefaktu dokládají již jen dvě patinované strany. Zbylé plochy jsou nově odraženy. Datace může být opět provedena pouze v širším rozmezí středního až mladého paleolitu.

Pavel Malík

Resumé

A small collection of Paleolithic artifacts was found at the site U remízů near Pusté Jakartice.

SOBÍŠKY (OKR. PŘEROV)

„U Jarošovy kaple“. Mladý paleolit. Ojedinelý nále. Povrchový průzkum.

V roce 2008 byla prostřednictvím povrchové prospekce objevena dosud neznámá lokalita na vrcholu kopce U Jarošovy kaple na katastru obce Sobíšky. Ojedinelý nále patinované štípané kamenné industrie se nacházel při východním okraji táhlého hřbetu v nadmořské výšce 310 m. Souřadnice místa nálezu jsou $49^{\circ} 30' 40.50''\text{N}$, $17^{\circ} 26' 46.95''\text{E}$ (WGS 84).

Prozatím jde pouze o drobný úštěp pokrytý bílou patinou. V případě lokality se jedná o mimořádně exponovanou polohu, ze které se dnes naskýtá pohled jihovýchodním směrem do prostoru Bečevské brány. Ojedinelý nále indikuje blíže nespecifikovatelné aktivity mladopaleolitických lovců uvnitř Tršické pahorkatiny.

Zdeněk Schenk

Resumé

An isolated artifact – a flake made from erratic silicite was found in the Jarošovy kaple field in the cadastral territory of Sobíšky.

SUCHOHRDLY (OKR. ZNOJMO)

„Nad rybníkem“. Mladý paleolit (?). Povrchový průzkum.

Při povrchových prospekcích v rámci projektů „Vzdělávání v moderních metodách archeologické praxe (CZ.1.07/2.3.00/09.0187)“ a „Moravskoslezská škola archeologických doktorských studií II (GD404/09/H020)“ byl v lesním prostoru na katastru Suchohrdel, v poloze „Nad rybníkem“, nalezen patinovaný artefakt. Úštěp je silně patinovaný a eolizovaný. Na laterální straně jsou náznaky možné retuše. Podle určení A. Přichystala se po surovinové stránce jedná o silicit glacigenních sedimentů. Jeho chronologické zařazení je neprůkazné, předběžně jej řadíme do mladého paleolitu.

Z Podyjí a přilehlých oblastí pochází doposud většinou jen malé soubory či ojedinelé nálezy, převážně bez stratigrafického kontextu (cf. Neruda 2007, 292, s další lit.; Kuča 2010 ad.). Nále tak rozmnožuje zatím nepočtenou skupinu lokalit v blízkém okolí Znojma.

Martin Kuča, Vojtěch Nosek

Literatura

- Kuča, M. 2010: Kyjovice (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 51, 284.
Neruda, P. 2007: Starší doba kamenná v Podyjí - současný stav a perspektivy. Old Stone Age in the Dyje River Region - Overview and Perspectives. *Thayensia (Znojmo)* 7, 291–303.

Resumé

An isolated Upper (?) Paleolithic flake made from erratic flint was found at Suchohrdly near Znojmo. This artifact was found within a forested area.

VAVŘINEC (K. Ú. SUCHDOL V MORAVSKÉM KRASU, OKR. BLANSKO)

Jeskyně Pod hradem. Paleolit. Jeskyně. Systematický výzkum.

Pod Hradem cave is situated in the Moravian Karst region of southern Moravia, approximately 21 km NNE of Brno and 6 km ENE of Blansko in a straight line. The cave is located in a valley wall of the Pustý žleb canyon approximately 60 metres above the bottom of the canyon. Pod Hradem cave is a horizontal solution tube which developed along a faultline in Devonian limestone (Dvořák 1965). The Punkva River emerges from its subterranean course a few hundred metres from the cave and the world-renowned Macocha Abyss is situated 500 metres in a north-easterly direction. Blánský zámek is situated on a cliff top just above the cave. Kůlna cave with several cultural layers and yielding many thousands of stone artefacts, faunal remains, Neanderthal skeletal remains and sedimentary deposits 15 metres deep, is situated approximately 4 kilometres to the NNE of Pod Hradem cave.

History of excavation and research

Archaeological excavations have been conducted at Pod Hradem cave since the end of the 19th century. Jindřich Wankel conducted excavations at Pod hradem cave in the late 19th century and apart from cave bear bones, he also discovered a complete human skeleton in the same layer as the cave bear bones, which he claimed to be a Medieval burial (Absolon 1970:285). No further details about this find are available. Jan Knies conducted limited excavations in the cave in 1890, 1896, 1897 and 1898 and R. Trampler joined the excavation in 1897 (Trampler 1898, Knies 1901). Both of these excavators subsequently published plans and descriptions of their excavations (Trampler 1898, Knies 1901). Both excavators reported finding animal bones and Trampler also reported a 'cultural layer' at a depth of 1.3 - 1.5 metres. Neither of these authors reported finding any artefacts. Knies' interpretations concluded that most of the material (sediment and animal bones) was deposited in the cave through its chimneys.

Apparently the first archaeological find in Pod Hradem cave was in 1937 when J. Simon found a 'red Jasper point' (Skutil 1946). The raw material of this artefact was probably radiolarite. No other information is provided about this find and this specimen now appears to be lost. A major excavation of this cave in 1956-58 by Rudolf Musil and Karel Valoch uncovered an area of 90 m² (Valoch 1965). The excavation profile extended for 27 metres from the cave entrance to one of the rear walls of the cave and concentrated on the left side of the cave. The depth of the excavation varied and in one part

it reached 7 metres. A small number of artefacts were found during this excavation. Nerudová et al. (2012) lists 21 lithic artefacts and one bone flake. Of these artefacts, 5 are reported to be Gravettian, 11 Aurignacian, 2 Szeletian and the remaining 4 have no cultural classification.

In the early 1990s, Robert Gargett conducted a detailed study of bone distribution in Pod Hradem cave, concluding that many of the bear bones were scavenged predominantly by wolves, but also by hyenas. He chose a sample of bones from Stratum 17, where he found nonrandomly patterned distributions, attributing this to repetitive behaviours of carnivores that scavenged bear carcasses and also probably to the preferential use of particular parts of the cave by denning female bears (Gargett 1996).

Several radiocarbon dates of a 'black humic layer' were obtained in 1959 leading to the definition of 'Pod Hradem Interstadial'. Several more radiocarbon determinations were obtained in 2008 and 2010 on cave bear bones, however chronostratigraphic interpretations based on these age estimates are difficult (see Neruda & Nerudová 2011; Nerudová et al. 2012).

The 2011 excavation and methods used

New excavations were conducted in Pod Hradem cave in May, June and July 2011 by the Department of Anthropology, Masaryk University. These excavations were limited in scope; two 1x1 metre test pits were dug on the right side of the cave, approximately 8-10 metres from the cave entrance. The main research questions of this project concern the local palaeoenvironments and palaeoclimates during the times when the sedimentary layers in the cave were deposited.

The 2011 excavation at Pod Hradem cave combines precise excavation methods with meticulous recovery techniques, geoarchaeological studies, absolute dating and specific analyses of different types of excavated material, which are often used as proxy indicators of palaeoenvironments and/or palaeoclimates. Excavation was conducted systematically in regular excavation units (mean thickness of each excavation unit was approximately 10 cm) and wet-sieving and flotation of all excavated sediment. It was not possible to conduct the wet-sieving and flotation tasks near the site due to space constraints and terrain. Transporting the excavated sediment from the site to the place of processing proved to be a logistically very difficult task, partly due to the steep, rugged terrain surrounding the cave. A two-stage cable car was built in order to transport all excavated sediment from the site to the bottom of the canyon where the bags were loaded into a vehicle and transported to Skalní Mlýn hamlet several kilometres from the site. The wet-sieving and flotation tasks were carried out at the Skalní Mlýn base camp. The base camp in Skalní Mlýn included a house, a large barn (with ample space for all post-excavation activities including wet-sieving, drying of samples, storage space, etc.) and river access, where the flotation and wet-sieving were carried out. These facilities were made available for this project by the management of CHKO. Their kindness